

**OHJEITA
KIRJOITTAJILLE**

Toimittanut
LEENA RAUTIO

Julkaisutoimikunta,
Oulun yliopisto

OULU 1997

ACTA UNIVERSITATIS OULUENSIS

Lukijalle

Nämä ovat uusitut (5. uusittu painos) ohjeet Acta Universitatis Ouluensis -julkaisusarjaan aiottujen kirjoitusten laatijoille. Ohjeet kattavat sekä väitöskirjat että muut sarjassa julkaistavat kirjoitukset. Ohjeet ovat samalla malli Acta Universitatis Ouluensis -sarjan tekstimuotoilusta.

Tämä kirjanen sisältää ohjeet siitä, mitä käsikirjoitusvaiheessa on otettava huomioon (kielentarkistus, tekstinvalmistus, typografinen muotoilu, lähdeluettelon laadinta jne.) Viitatus- ja lähdeluettelokäytännöstä on erilliset liitesivut. Kirjoituksen julkaisemiseen liittyvistä asioista on myös ohjeet (sarjaanpyyntö, hyväksyminen, painaminen ja jakelu). Lisäksi ohjeisiin sisältyy oma lukunsa julkaisujen kustannuksista ja saatavista avustuksista.

Ohjekirjanen on saatavissa Oulun yliopiston tiedekuntien kanslioista, hallintoviraston vahtimestareilta ja julkaisutoimikunnan sihteeriltä.

Oulussa, helmikuussa 1997

Julkaisutoimikunnan sihteeri Leena Rautio

Sisällysluettelo

Lukijalle

Sisällysluettelo

1. Acta Universitatis Ouluensis	7
1.1. Mitä sarjassa julkaistaan	7
1.2. Sarjajako	7
2. Käsikirjoituksen laatiminen	8
2.1. Kieliasu	8
2.2. Kielentarkistus	8
2.3. Tekstin laatiminen	8
2.3.1. Ohje A	9
2.3.1.1. Tekstinkäsittelyohjeita (ohje A)	9
2.3.2. Ohje B	10
2.3.2.1. Tekstinkäsittelyohjeita (ohje B)	10
3. Kirjoituksen osat	12
3.1. Kansilehti	12
3.2. Nimiölehti	12
3.3. Tiivistelmä	12
3.4. Alkusanat/Kiitokset	13
3.5. Lyhenteiden ja merkkien selitykset	13
3.6. Sisällys	13
3.7. Varsinainen aiheenkäsittely	14
3.8. Lähdeluettelo	14
3.9. Hakemisto ja liitteet	14
4. Kirjoitusten julkaiseminen	15
4.1. Sarjaanpyyntö	15
4.2. Sarjaanhyväksyminen ja julkaisuoikeus	17
4.3. Painaminen ja sitominen	17
4.3.1. Taitto/Asemointi	17
4.3.2. Korjausluku	18
4.4. Jakelu	18

4.5. Myynti ja markkinointi	18
5. Kustannukset	20
5.1. Kustannusten jakaantuminen	20
5.2. Avustukset	20
LIITTEET 1-7	

1. Acta Universitatis Ouluensis

1.1. Mitä sarjassa julkaistaan

Acta Universitatis Ouluensis -julkaisusarjassa julkaistaan alkuperäistutkimuksia, suppeita yleiskatsauksia ja näihin verrattavia kirjoituksia, jotka täyttävät tieteellisille julkaisuille asetettavat vaatimukset. Sarjaan otetaan myös kongressijulkaisuja.

1.2. Sarjajako

Sarja jakaantuu kuuteen osasarjaan: Sarja A (Scientiae Rerum Naturalium), sarja B (Humaniora), sarja C (Technica), sarja D (Medica), sarja E (Scientiae Rerum Socialium) ja sarja F (Scripta Academica). Tarvittaessa voidaan osasarjan B Humaniora rinnalle perustaa humanistisia oppialoja selkeämmin kuvaavia osasarjoja.

2. Käsikirjoituksen laatiminen

2.1. Kieliasu

Kirjoitukset voidaan julkaista joko koti- tai ulkomaisella kielellä. Kielestä riippumatta jokaiseen kirjoitukseen on laadittava englanninkielinen otsikko ja tiivistelmä. Myös taulukoiden ja kuvien selitykset on varustettava englanninkielisellä tekstillä tai tutkimuksen kannalta oleelliset on esitettävä erillisessä yhteenveto-osassa (summary).

2.2. Kielentarkistus

Äidinkielellä kirjoitetun tutkimuksen kieliasun tarkistus voidaan vaatia tarvittaessa. Vieraalla kielellä kirjoitetun tutkimuksen kieliasu on aina tarkistutettava jollakin julkaisu-toimikunnan hyväksymällä asiantuntijalla. Tällöin kielentarkistaja on yleensä kyseistä kieltä äidinkielenään puhuva henkilö.

2.3. Tekstin laatiminen

Acta Universitatis Ouluensis -sarjaan aiottua käsikirjoitusta laatiessaan tekijällä on kaksi mahdollisuutta:

Jättää käsikirjoitus

- A) tekstitiedostoina/-tallenteina yliopistopainoon sekä ulkoasun luomista että painamista varten tai
- B) painettavaksi ulkoasultaan valmiina, sarjan vaatimassa lopullisessa muodossa, postscript-tiedostoiksi tallennettuina tai paperitulosteina

Tiedostot voi toimittaa yliopistopainoon levykkeillä tai tietoverkkoa hyväksi käyttäen.

2.3.1. Ohje A

Oulun yliopistopaino käyttää käsikirjoitusten viimeistelyyn Ventura-julkaisuohjelmaa Microsoft Word-tekstinkäsittelyohjelma tukenaan.

Toimittaessaan käsikirjoituksensa tekstitiedostoina tekijän on ennakkoon varmistettava, että tehty tallenne on siirrettävissä Ventura- tai Microsoft Word -ohjelmiin.

Suosittelaaankin käytettävän vain yleisesti tunnettuja ohjelmia/tallennemuotoja.

Tekstiä (esim. kirjoituskoneella kirjoitettua) voidaan siirtää paperilta julkaisu- ja tekstinkäsittelyohjelmiin myös tekstinlukijan avulla. Suuria sivumääriä ei suositella näin siirrettäväksi.

Julkaisuun tulevat kuvat (piirroskuvat, tietokonegrafiikka yms.) toimitetaan painoon joko alkuperäisohjelmassa tallennettuina tiedostoina tai hyvälaatuisina paperitulosteina. Valokuvat aina alkuperäisinä. Värikuvien ja -grafiikan käyttö lisätehosteina on mahdollista.

Viimeistely teksti ja mahdollinen kuvamateriaali kootaan yhteen saksiasemointina tai suoraan DocuTech-digitaalipainokoneella, jolla myös kaikki valmiit työt tulostetaan 600 dpi tarkkuudella.

Painetut työt voidaan tallentaa digitaalisesti optisille levyille, jolloin lisäpainos saadaan ilman erityistoimenpiteitä.

2.3.1.1. Tekstinkäsittelyohjeita (ohje A)

Ohjeen A mukaan julkaisun ulkoasu luodaan vasta yliopistopainossa.

Jotta materiaalinsiirto viimeistelyä varten tapahtuisi mahdollisimman kitkattomasti, muotoile tekstiä seuraavasti:

- jaa teksti useammaksi tiedostoksi (esim. alkusivut, varsinainen tekstiosa, kirjallisuusluettelo sekä mahdolliset osajulkaisut omana tiedostonaan)
- kirjoita koko teksti vasempaan reunaan (oikea reuna jätetään liehuksi)
- tarkista oikeinkirjoitus alkuperäisessä ohjelmassa
- voit käyttää *kursivointia* yksittäisten sanojen (otsikoinnit, latinankieliset sanat ja kieliaines) muotoiluun, älä käytä muita korostuksia
- älä jätä tyhjiä rivejä, ainoastaan yksi return/enter kappaleiden väliin
- älä käytä kahta välilyöntiä pisteen, pilkun tai muun välimerkin jälkeen
- älä tavuta, älä lisää sivunumerointia, ylä- ja alatunnisteita tai alaviitteitä
- älä piittaa marginaaleista, palstoista tai sivukatkoista
- ilmoita käyttämäsi tekstinkäsittelyohjelman nimi ja versionumero.

2.3.2. Ohje B

Ohjeen B mukaan kirjoittajan on itse valmistettava käsikirjoitus painovalmiiseen muotoon.

Painovalmiin käsikirjoituksen tallentaminen postscript-tiedostoiksi edellyttää, että kirjoitinohjaimena (PPD) tekstinkäsittely/sivuntaitto -ohjelmassa käytetään Apple LaserWriter II NTX, HP LaserJet 4MV(PCL) tai Xerox DocuTech 135 v2010 tulostinajuria (yliopistopainosta tarvittaessa).

Työn tallentaminen ohjelmasta käsin postscript-muotoon tapahtuu yleensä: *Tiedosto (File)* valikosta; *Tulosta (Print)*; *Tulosta tiedostoon (Print to file)*. Tulostus ohjataan levykkeelle tai tietoverkon kautta yliopistopainon palvelimelle.

Materiaalin siirtäminen postscript-tiedostoina vaatii tiettyjä ennakkovalmisteluja, mutta palkitsee parempana lopputuloksena.

Paperille tulostettuun painovalmiiseen työhön piirrookset ja kuvat voi kiinnittää valmiiksi tekstisivuille, jos ne ovat suhteellisesti samassa koossa palstan kanssa. Muussa tapauksessa kuvat on toimitettava erikseen. Valokuvat aina erikseen.

2.3.2.1. Tekstinkäsittelyohjeita (ohje B)

Jotta tekijän käsikirjoitus olisi Acta-sarjan mukainen ja valmis suoraan painettavaksi, on tässä annettavia typografisia muotoiluohjeita tarkoin noudatettava.

Kirjasinlaji:	Times tai muu vastaava
Palstakoko:	12,7 cm x 19,5 cm (reunat tasoitettuna)
Varsinainen teksti:	kirjainkoko 10 pist.; riviväli 12 pist.
Otsikot:	keskitettyinä
Pääotsikko:	Puolilihava normaali (14 pist.) alkavat omalta sivultaan, palstan yläreunan ja pääotsikon välinen tila 12 tyhjää riviväliä* ja pääotsikon jälkeen yksi tyhjä riviväli* ennen varsinaista tekstiä.

**HUOM! Tyhjiä rivivälejä tehtäessä on oletuksena aina käytettävä kirjainkoko 10 pist.; riviväli 12 pist.*

1. asteen alaotsikko:	Puolilihava normaali (12 pist.)
2. asteen alaotsikko:	<i>Puolilihava kursiivi</i> (12 pist.)
3. asteen alaotsikko:	<i>Tavallinen kursiivi</i> (12 pist.)
Rivivälit:	ennen alaotsikkoo on kolme tyhjää riviväliä* alaotsikon jälkeen on yksi tyhjä riviväli* kahden otsikon väli on kaksi tyhjää riviväliä*

Taulukkoteksti: (LIITE 1)

Nimiosa: 10 pist. kurs.; riviväli 12 pist. (taulukon yläpuolelle)

Taulukon teksti: 10 pist.; riviväli 12 pist. (tarvittaessa pienempi)

- Kuvateksti:** puolilihana 9 pist.; riviväli 10 pist. (kuvan alapuolelle)
Tiivistelmä: otsikko: 10 pist. puolilihana kursiivi, teksti: 9 pist., riviväli 10 pist.
Keywords: otsikko: tavallinen kursiivi 10 pist., asiasanat norm. 10 pist. (max. 4 sanaa, muita kuin tutkimuksen nimessä)
Lähdeluettelo: 9 pist.; riviväli 10 pist.

Kappaleet alkavat 12 pist. (=1 pica) sisennyksellä lukuunottamatta otsikon jälkeistä kappaletta. Kappaleiden väli on normaali riviväli. Taulukko- ja kuvatekstin väli varsinaiseen tekstiin on kaksi tyhjää riviväliä*. Kirjallisuusluettelossa jokaisen viitteen ensimmäinen tekijänimi alkaa palstan vasemmasta reunasta, ja muu teksti tulee 12 pist. (=1 pica) sisennyksellä. Pitkissä kirjallisuusluetteloissa riviväli voi olla normaalia pienempi.

Lisätietoja yliopistopainosta, puh. 08-553 3040 ja 553 3044, fax 08-553 3047, sähköposti: yliopistopaino@oulu.fi

3. Kirjoituksen osat

Kirjoituksen jako osiin perustuu ennalta laadittuun sisältösuunnitelmaan, joka voi vaihdella paljonkin aiheen laadun ja laajuuden mukaan. Alkusivujen järjestyksen on kuitenkin oltava kohtien 3.1. – 3.6. mukainen (kansilehti, nimiölehti, tiivistelmä jne.). Sivujen numeroinnissa ensimmäinen huomioonotettava sivu on kantta seuraava nimiölehti.

3.1. Kansilehti

Kansilehti painetaan Oulun yliopistopainossa. Tämän työvaiheen valvoo julkaisu-toimikunnan sihteeri. Oulun yliopisto kustantaa kannen 500 kappaleeseen saakka.

3.2. Nimiölehti

Nimiölehti painetaan yhtäaikaaisesti kansilehden kanssa samassa paikassa. Väitöskirjan nimiölehdelle lisätään väitöstilaisuutta koskeva teksti. Väitöstilaisuutta koskevat tiedot on hyvissä ajoin ilmoitettava julkaisutoimikunnan sihteerille.

3.3. Tiivistelmä

Tiivistelmän tarkoituksena on kirjoituksen pääsisällön välittäminen tietojärjestelmiin. Tiivistelmän on oltava itsenäinen esitys julkaisun sisällöstä niin, että se on ymmärrettävissä ilman alkuperäistä julkaisua.

Kirjoituksen luonteesta riippuen tiivistelmä on joko informatiivinen tai indikatiivinen. Informatiivinen tiivistelmä soveltuu kokeellisen tutkimuksen selostukseksi, jolloin tiivistelmästä käy ilmi työn tarkoitus, käytetyt menetelmät, saadut tulokset ja päätelmät. Laaja-alaisiin yleisesityksiin, katsauksiin jne. suositellaan indikatiivista tiivistelmää, jolloin sisältö esitetään vain yleisesti. (Katso standardi SFS 3855.1978).

Jos julkaisussa on useita artikkeleita, kuten esim. juhlakirjoissa, tiivistelmä tehdään jokaisesta kirjoituksesta erikseen ja liitetään kunkin kirjoituksen alkuun.

Tiivistelmän on mahdollista yhdelle sivulle. Suositeltava pituus on 250 sanaa (maksimi 350 sanaa). Tiivistelmä kirjoitetaan täydellisin, lyhyin lausein. Harvinaisten termien, lyhenteiden ja tunnusten käyttöä on vältettävä.

Tiivistelmäsivun ylälaitaan tulevat kirjoituksen bibliografiset tiedot (tekijä(i)n nimi, tutkimuksen nimi, osoite, sarjamerkintä ja päivämäärä, jolloin käsikirjoitus on saapunut sarjan toimitukseen).

Tiivistelmäsivun alareunaan tulevat avainsanat (Keywords). Sanoja on oltava 2–4 sanaa/sanaparia. Tutkimuksen otsikon sanoja ei saa käyttää koska ne tallentuvat automaattisesti asiasanoiksi. Katso LIITE 3.

Kirjasto kerää väittelijöiltä tiedot kansainväliseen Dissertation Abstract -tietokantaan.

3.4. Alkusanat/Kiitokset

Laajaan kirjoitukseen voidaan liittää alkusanat (esipuhe), jossa selostetaan tutkimuksen tarkoitusta ja työn eri vaiheita sekä esitellään tutkimuksen taustaorganisaatiot.

Kiitokset muille työhön osallistuneille tutkijoille ja avustaneelle henkilöstölle sekä tutkimuksen rahoittajille voidaan esittää joko alkusanoissa tai erillisessä kiitoksessa.

3.5. Lyhenteiden ja merkkien selitykset

Käytettyjen lyhenteiden, suureiden ja yksiköiden tunnusten sekä muiden merkkien selitykset voidaan esittää aakkosjärjestyksessä yhtenä luettelona, jos näitä merkkejä on paljon ja jos ne toistuvat yhtälöissä, piirroksissa ja muualla tekstissä. Selitysten oikeellisuus tarkistetaan standardeista ja muista lähteistä. Acta Universitatis Ouluensis -sarjassa noudatetaan kansainvälisesti hyväksyttyä mittayksiköiden SI-järjestelmää.

Luettelossa selitetään ensin matemaattiset ja muut merkit ja sen jälkeen kirjaintunnukset siten, että latinalaiset, kreikkalaiset ja muut kirjaimet esitetään kukin omana ryhmänään.

3.6. Sisällys

Sisällysluetteloon kootaan kaikki kirjoituksen luvut väliotsikoinen ja sivunumeroinen. Alkuvivujen otsakkeita (Tiivistelmä, Alkusanat/Kiitokset, Lyhenteiden ja merkkien selitykset) ei numeroida, vaan numerointi aloitetaan Johdanto-otsakkeesta. Sivumäärän laskemiseksi ensimmäinen huomioonotettava sivu on nimiölehti. Sivunumero on ensimmäisen kerran näkyvässä johdantosivun jälkeisellä sivulla, jonka numero on aina parillinen.

3.7. Varsinainen aiheenkäsittely

Actan toimitus ei puutu yksityiskohtaisesti aiheen käsittelyyn, koska kullakin tieteenalalla se on toisistaan poikkeava.

3.8. Lähdeluettelo

Lähdeluettelo sisältää bibliografiset tiedot niistä julkaisuista, joihin on viitattu. Luettelo laaditaan niin, että siinä mainitut julkaisut on mahdollista tunnistaa ja jäljittää.

Lähdeluettelon järjestämisessä käytetään kunkin tieteenalan vakiintunutta käytäntöä. Julkaisut järjestetään joko tekijän nimi-julkaisuvuosi -järjestykseen tai numeroviittausjärjestykseen.

Nimi-vuosi-periaatetta noudatettaessa käytetyt lähteet luetellaan lähdeluettelossa aakosjärjestyksessä. Tekstissä esiintyvät viittaukset ovat tällöin muodossa nimi-vuosi.

Numeroviittausjärjestelmässä numeroidut viitteet merkitään luetteloon siinä järjestyksessä kuin ne esiintyvät tekstissä. Tällöin tekstissä käytetään numeroita viittaamaan lähde-
teokseen.

Aikakauslehtien ja julkaisusarjojen nimet voidaan lähdeluettelossa lyhentää tieteenalan yleisen käytännön mukaan.

Ohjekirjasen lopussa on liitteet osasarjojen viittaus- ja lähdeluettelokäytännöstä (LIITE 4).

3.9. Hakemisto ja liitteet

Ainakin laajoihin humanistisiin ja yhteiskuntatieteellisiin kirjoituksiin olisi laadittava henkilö- ja asiahakemisto.

Mahdolliset liitteet sijoitetaan loppuun. Jokainen liite on itsenäinen kokonaisuus, eikä se liity oleellisesti tekstiosaan.

On tarkoin harkittava, ovatko liitteet lukijalle ollenkaan tarpeellisia ja mitä niissä esitetään. Liitteinä voidaan esittää käytettyjen menetelmien tarkat kuvaukset, yksityiskohtaiset tulostiedot, tutkimuksessa käytetyt kyselylomakkeet, erityistä valokuvaustekniikkaa vaativat kuvat (esim. värikuvat) jne.

4. Kirjoitusten julkaiseminen

4.1. Sarjaanpyyntö

Halutessaan kirjoituksensa julkaistavaksi Acta Universitatis Ouluensis -sarjassa tekijä täyttää sarjaanpyyntökaavakkeen, josta käy ilmi

- käsikirjoituksen sivumäärä
- maininta julkaisukielestä
- kielentarkistaja.

Väitöskirjan ollessa kysymyksessä pyyntöön liitetään lisäksi

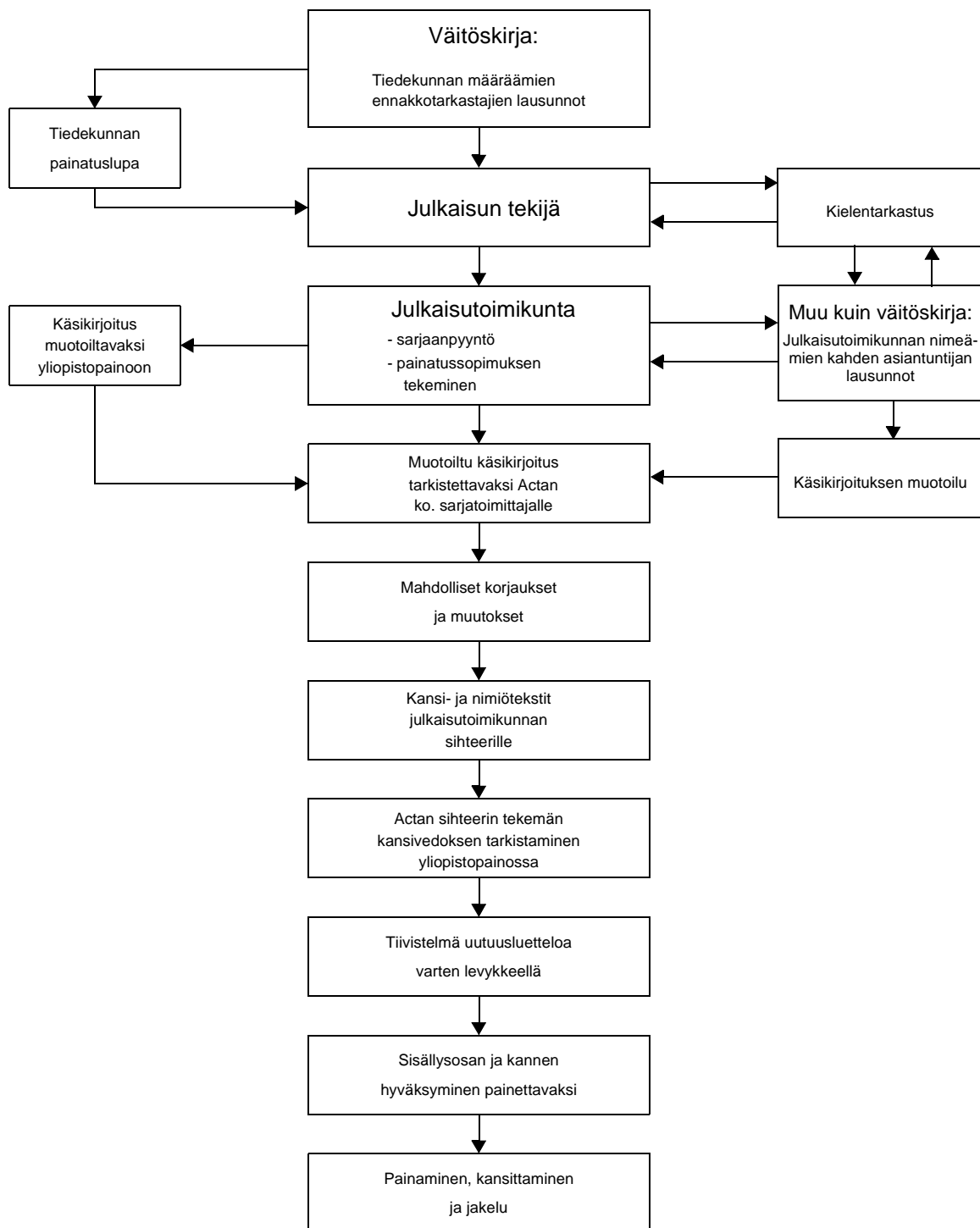
- esitarkastajien nimet
- kopiot heidän lausunnoistaan
- tiedekuntaneuvoston myöntämä painatuslupa (tai kokouskäsittelypäivämäärä)
- väitösaika ja -paikka
- allekirjoitettu painatussopimus.

Käsikirjoitus on jätettävä 2 kappaleena (väitöskirja 1 kappaleena), mukana myös osajulkaisut ja niihin liittyvät kuvat. Käsikirjoitukseen liitetään nimiölehti, jossa on tekijä(i)n ja kirjoituksen nimi sekä osasto, laitos tai klinikka, missä työ on tehty. Käsikirjoitus annetaan ko. osasarjan toimittajalle vasta sivuntaiton jälkeen.

Ns. nippuväitöskirjassa olisi toivottavaa, että osajulkaisut olisivat jo painettavaksi hyväksytyjä.

Sarjaanpyyntökirje osoitetaan: Oulun yliopiston julkaisu- ja viestintätoimikunta, Sihteeri, Kirkkokatu 11 A, 90100 Oulu, tai jätetään osasarjatoimittajalle käsikirjoituksen mukana.

Sarjaanpyyntö- ja painatussopimuskaavakkeita on saatavana tiedekuntien kanslioista, hallintoviraston vahtimestareilta ja julkaisu- ja viestintätoimikunnan sihteeriltä.

Kaavio 1. Käsikirjoitusten julkaiseminen Acta Universitatis Ouluensis -sarjassa.

4.2. Sarjaanhyväksyminen ja julkaisuoikeus

Julkaisutoimikunta kokoontuu tarvittaessa. Sarjaanhyväksyminen tapahtuu kahden asiantuntijalausunnon perusteella. Väitöskirjan hyväksymisen hoitavat ko. osasarjatoimittaja ja sarjan toimitussihteeri sekä tarvittaessa päätoimittaja. Ennen hyväksymistä käsikirjoitus on kokonaisuudessaan toimitettava sarjatoimittajalle ja esitettävä tiedekunnan määräämien ennakkotarkastajien lausunnot. Samalla myös allekirjoitetaan painatussopimus, jolloin copyright siirtyy Oulun yliopistolle. Toimikunnan sihteeri antaa sarjaanhyväksytylle tutkimukselle sarjamerkinnän sekä ISBN- ja ISSN-numerot.

Osajulkaisuun on pyydettävä lupa ko. julkaisujen kustantajilta ja yhteisjulkaisuun lupa muilta tekijöiltä. Mikäli kirjoitus tai sen osia halutaan julkaista muualla, siihen on saatava julkaisutoimikunnan lupa. Hyväksymisestä ilmoitetaan kirjeitse.

Käsikirjoituksen lopullinen painatusyö voidaan aloittaa vasta sarjaan hyväksymisen jälkeen.

4.3. Painaminen ja sitominen

Acta Universitatis Ouluensis -sarjaan hyväksytyt kirjoitukset painetaan yleensä Oulun yliopistopainossa Linnanmaalla. Jos kirjoitus halutaan painattaa muualla, siitä on neuvoteltava julkaisutoimikunnan sihteerin kanssa.

Väitöskirjat painetaan Xerox DocuTech-digitaalipainokoneella. Painopaperina käytetään 100 g B4-kokoista paperia.

Acta-sarjan julkaisut myös sidotaan Linnanmaalla. Nykyisin käytetään pelkkää liimasidontaa. Myös kansi kiinnitetään liimaamalla. Sidotut julkaisut leikataan B5-kokoon.

Työt ottaa vastaan yliopistopainon työnjohtaja (puh. 08-553 3040). Työn aloittamisen ajankohdasta on hyvissä ajoin sovittava hänen kanssaan. Eri työvaiheet on esitetty kaaviossa 2.

4.3.1. Taitto/Asemointi

Taitto tai asemointi tarkoittaa tekstin- ja kuvien kokoamista painoarkkia vastaavaksi kokonaisuudeksi.

Tekstitedostoina toimitettujen kirjoitusten (Ohje A) taitto suoritetaan julkaisu-ohjelmalla. Valmiit tekstit kootaan DocuTech-digitaalipainon näytöllä mahdollisen saksitaiton jälkeen. Tekijän on tarkistettava oikovedos.

4.3.2. Korjausluku

Niiltä osin kuin tekstiä on kirjoitettu tai käsitelty yliopistopainossa, tekijän on tarkistettava korjausvedos.

Vedosten korjausmerkinnöistä on julkaistu standardi SFS 2324, jota korjausluvussa on käytettävä. Tavallisimmat korjausmerkinnät ovat tämän kirjasen liitteenä (LIITE 6).

4.4. Jakelu

Acta Universitatis Ouluensis -sarjan tavallisin painos on 350 kpl. Tekijä voi kuitenkin määrätä painoksen lukumäärän tarpeen mukaan. Painoksen lukumäärää arvioitaessa on otettava huomioon ns. pakolliset jakelukohteet:

- vapaakappalelain velvoite lähettää 6 kpl jokaista painotuotetta Helsingin yliopiston kirjaston vapaakappaletoimistoon (painopaikka lähettää)
- julkaisutoimikunta 13 kpl (painopaikka lähettää)
- Oulun yliopiston pääkirjasto 55 kpl osasarjaa A, B, C, E ja F (D -sarjan julkaisut lähetetään lääketieteellisen tiedekunnan kirjastoon).

Väitöskirjan jakelusta on edellisen lisäksi olemassa jakeluohje, jota on saatavissa tiedekunnista ja yliopiston vahtimestareilta (Loppukiri tohtoriksi: Ohjeita väittelijälle). Tekijän on itse huolehdittava julkaisujen sisäisestä jakelusta paitsi vapaakappaleiden ja julkaisutoimikunnalle tulevien kappaleiden osalta, jotka yliopistopaino hoitaa.

4.5. Myynti ja markkinointi

Acta-sarjan julkaisuja myydään yliopistopainon myyntipisteessä Linnanmaalla. Julkaisutoimikunta määrittää yhdessä yliopistopainon kanssa julkaisun hinnan. Myyntikappaleiden määräksi on sovittu 10 kappaletta.

Uutuusluettelon koostamista varten yliopistopainoon on jätettävä lyhyt (alle 100 sanaa) suomenkielinen tiivistelmä levykkeellä.

Kaavio 2. Painatustyövaiheet Oulun yliopistopainossa.

5. Kustannukset

5.1. Kustannusten jakaantuminen

Acta Universitatis Ouluensis -sarjassa painettavien julkaisujen kustannuksista Oulun yliopisto maksaa kannet 500 kpl:seen saakka ja tekijä kokonaisuudessaan sisällysosan ja sidonnan.

5.2. Avustukset

Väitöskirjan painatuskustannuksiin on lisäksi mahdollista hakea yliopiston hallitukselta ns. väitöskirja-apurahaa. Hakemukset alkuperäistositteineen lähetetään yliopiston taloustoimistoon. Hakemuskaavakkeita saa yliopistopainosta, tiedekuntien kanslioista sekä hallintoviraston vahtimestareilta.

Table 10. Ultrasonographic, histological, cytological and hysteroscopic findings in postmenopausal breast cancer patients with endometrial carcinoma.

Patient no.	Tamoxifen	Endometrial histology and grade of differentiation	Endometrial thickness (mm)	Estrogenic effect in vaginal cytology	Pistolet classification	Hysteroscopic findings
1	-	Adenocarcinoma, gr. 1	7	Atrophic	II	Not done
2	-	Adenocarcinoma, gr. 1	12	High	II	Carcinoma suspicion
3	+	Adenocarcinoma, gr. 1	13	Atrophic	IV	Carcinoma suspicion
4	+	Adenocarcinoma, gr. 1	17	Moderate	V	Carcinoma suspicion
5	+	Serous papillary, gr. 3	32	Atrophic	V	Carcinoma suspicion

None of the breast cancer patients had proliferative changes in the endometrium at the beginning of the follow-up study, whereas after one year of treatment with tamoxifen or toremifene two patients in both groups showed proliferative changes in the histological evaluation (Table 11). Interestingly, one patient in the toremifene group with pre-treatment endometrial atrophy showed clear proliferative changes at six months but only a slight estrogenic effect in the endometrium after 12 months of treatment.

Table 11. Hysteroscopic and histological endometrial findings in asymptomatic postmenopausal breast cancer patients before and during tamoxifen or toremifene treatment.

	Months		
	0	6	12
Endometrial polyps in hysteroscopy			
Tamoxifen	1/16	1/14	1/13
Toremifene	0/13	1/11	0/10
Proliferative changes in endometrial histology			
Tamoxifen	0/16	0/13	2/14
Toremifene	0/13	3/11	2/10

5.2. Vaginal cytological findings (II, III)

Hormonal evaluation of the Pap smears was possible in 46 of the 53 tamoxifen patients and in 45 of the 52 control patients. The mean (SE) proportion of parabasal cells was 8.1% (3.1%) in the tamoxifen and 39.1% (6.2%) in the control group ($p=0.0001$). The figures for intermediate cells were 82.4% (3.4%) and 55.3% (5.5%), respectively ($p=0.0001$), and for superficial cells 14.4% (2.1%) and 4.65 (1.7%), respectively. In the tamoxifen group, atrophy

was seen in 5/46 of the patients, a slight to moderate estrogen effect in 30/46, and marked estrogen effect in 11/46. In the control group, the respective values were 23/45, 19/45 and 3/45. The hormonal effects in the Pap smears of the tamoxifen treated and of the control breast cancer patients are depicted in Fig. 7 (II).

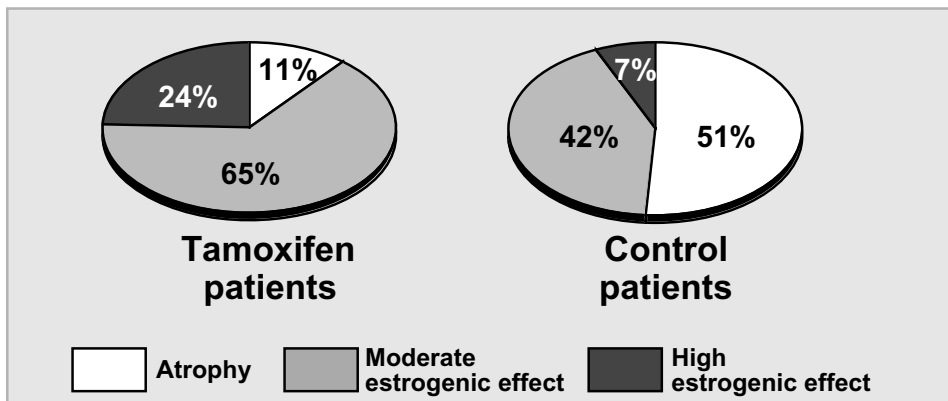

Fig. 7. Hormonal effects in the Pap smears of tamoxifen treated (n=46) and control breast cancer patients (n=45).

In this cross-sectional study, the proportion of women with atrophic smears increased with advancing age in the control but not in the tamoxifen group (Fig. 8) (II).

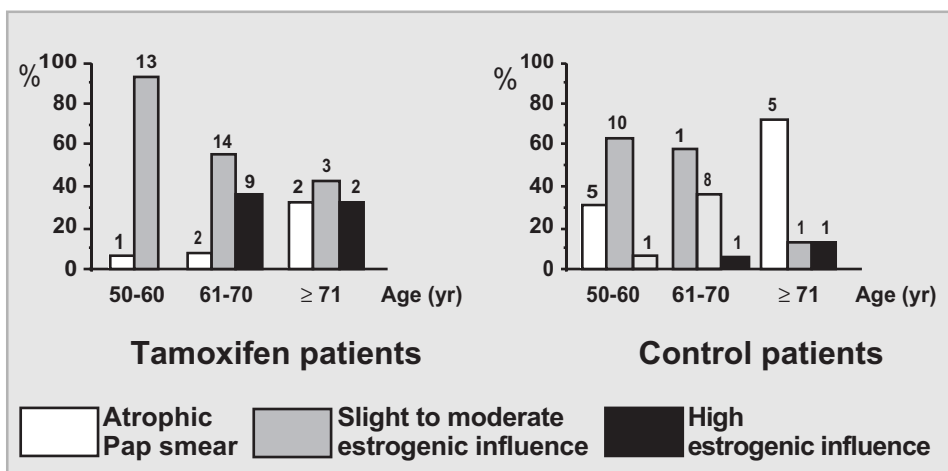

Fig. 8. Proportions of the patients with atrophic and estrogenic Pap smears with relation to age in the tamoxifen (n=46) and in the control (n=45) groups. The number of patients is presented above the columns.

Tomás, Eija, The effects of antiestrogen treatment on the uterus and insulin-like growth factor-system in postmenopausal breast cancer patients

Department of Obstetrics and Gynaecology, University of Oulu, FIN-90220 Oulu, Finland

Acta Univ. Oul. D 390, 1996

Oulu, Finland

(Manuscript received 4 November 1996)

Abstract

The antiestrogens tamoxifen and toremifene are widely used in the treatment of breast cancer and may also be beneficial in the prevention of this malignancy in women at high risk for this disease. The exact mechanism of action of antiestrogens is not completely understood. They have both an estrogen antagonistic as well as weak estrogenic effects, depending on the target organ.

In this study, the vaginal and endometrial findings in 53 asymptomatic, postmenopausal breast cancer patients receiving tamoxifen were compared to those of 52 breast cancer patients with no hormonal treatment. In addition, the vaginal and uterine effects were compared in a group of postmenopausal breast cancer patients treated with tamoxifen (n=16) or toremifene (n=15). Patients were studied by vaginal ultrasonography, vaginal and endometrial cytological smears, endometrial biopsy and hysteroscopy.

Insulin-like growth factors (IGFs) are believed to be important mediators of estrogen action, and the IGF binding proteins (IGFBPs) modulate the biological effects of IGFs. In order to examine whether tamoxifen has any effect on the circulating or endometrial IGF-IGFBP system which could explain the endometrial changes caused by antiestrogens, the plasma concentrations of IGF-I, IGFBP-1 and IGFBP-3 were studied in 40 breast cancer patients receiving tamoxifen and in 39 control patients. The expression of messenger RNA (mRNA) for IGF-I, IGF-II and IGFBPs 1-6 was studied in the endometrial samples using Northern blot and dot blot techniques.

Endometrial polyps were the most common pathological finding in the asymptomatic postmenopausal breast cancer patients receiving tamoxifen. Compared with the controls, the tamoxifen patients also had a thicker endometrium, a larger uterine volume and cervical polyps were more common. Estrogen-like effects in the vaginal smears and in the endometrium were more frequently found in the tamoxifen treated patients than in the control patients. Three patients in the tamoxifen and two in the control group developed endometrial carcinoma after the diagnosis of breast cancer. Tamoxifen and toremifene had similar estrogen-like effects on the vagina and endometrium. There were no significant differences between the mean plasma concentrations of IGF-I and IGFBP-3, whereas the mean plasma concentration of IGFBP-1 was significantly higher in the tamoxifen group than in the controls. The increase in IGFBP-1 in patients receiving tamoxifen may be an important mechanism modulating IGF-I action at the tissue level. It does not account, however, for the difference in response to antiestrogens between the endometrium and breast tissue. The present study also showed that mRNAs for IGF-I and the IGFBPs, except IGFBP-1, are expressed in the postmenopausal endometrium and that the IGFBP-2 mRNA level was significantly higher in the tamoxifen group than in the controls. The biological significance of this difference between tamoxifen treated and control patients remains unknown.

In conclusion, antiestrogen treatment increases endometrial thickness, uterine volume and the occurrence of endometrial and cervical polyps. Because of the high frequency of pathological endometrial findings in postmenopausal breast cancer patients with antiestrogen treatment, periodic examination of the endometrium by hysteroscopy or endometrial samplings is recommended. The usefulness of vaginal ultrasonography is limited by the frequent occurrence of a thickened endometrium without other abnormalities.

Keywords: tamoxifen, toremifene, IGF, hysteroscopy

Kirjallisuusviitteiden laatiminen

Tutkimuksissa voidaan käyttää kahdenlaista viittaus- ja lähdeluettelon laadintatapaa: (1) Tekijä-vuosiluku -viittaustapa ja (2) Numeroviittaustapa. Osasarjassa B voidaan käyttää näistä poikkeavia tieteenalakohtaisia viittaustapoja.

Osasarjassa E (Scientiae Rerum Socialium) noudatetaan lähdeviitteiden ja luetteloiden teon osalta nk. APA-ohjeistoa (Publication Manual of the American Psychological Association), jonka tulkinnassa voidaan käyttää apuna Tapani Kemppaisen ja Timo Latomaan laatimaa opasta: Ensi askelia tiedon tiellä: Johdatus tiedon hankintaan ja tieteelliseen kirjoittamiseen (ilmestyyneen kasvatustieteiden tiedekunnan julkaisusarjassa).

(1) Tekstiviittaukset

Tekstissä viitataan nimellä ja vuosiluvulla. Viitteet merkitään kaarisulkeisiin. Jos lähde-
teosta lainataan vain yhdessä virkkeessä, virkettä edeltävä piste tulee sulkeiden perään
(esim. 1). Jos lähdeteoksen tietoja on käytetty useassa virkkeessä, viimeinen virke lopete-
taan normaalisti pisteeseen ja viite tulee itsenäiseksi virkkeeksi sulkeiden sisään (esim. 2).

Esim. 1. xxxxxxx xxxxxx xxxxxxxxxxxxxx (Crossley 1986, Paillette *et al.* 1991).

Esim. 2. xxxx xxx xxxxxxx xxxxx xxx xxxxxx. (Jones 1993, 5.)

Kun viittaavalla teoksella on enemmän kuin kaksi tekijää, riittää ensimmäinen tekijä ja merkintä *et al.*

Kahden tekijän väliin tulee &-merkki (Esim. Cox & Hughes 1975).

(1) Lähdeluettelo

Lähdeluettelo laaditaan aakkostamalla tekijöiden mukaan ja ryhmitellään: Jos kahdella tai useammalla lähteellä on samat tekijät, ne järjestetään aikajärjestykseen. Jos samana vuonna on esim. kaksi julkaisua, lisätään vuosiluvun perään toiseen a ja toiseen b.

Kausijulkaisuartikkeli

- Becker LJ & Seligman C (1981) Welcome to the energy crisis. *Journal of Social Issues* 37(2): 1–7.
- Paulsson M (1992) Basement membrane proteins: structure, assembly and cellular interactions. *Biochem Mol Biol* 27: 93–127.
- Paulsson M, Deutzmann R, Timpl R, Dalzoppo D, Odermatt E & Engel J (1985) Evidence for coiled-coil α -helical regions in the long arm of laminin. *EMBO J* 4: 309–316.
- Paulsson M & Saladin K (1989) Mouse heart laminin: purification of the native oritein and structural comparison with Engelbreth-Holm-Swarm tumor laminin. *J Biol Chem* 264: 18726–18732.
- Paulsson M, Saladin K & Landwehr R (1988) Binding of Ca^{2+} influences susceptibility of laminin to proteolytic digestion and interactions between domain-specific laminin fragments *Eur J Biochem* 177: 477–481.

Sarjajulkaisu

- Kostamovaara J (1986) Techniques and devices for positron lifetime measurement and time-of-flight laser rangefinding. *Acta Univ Oul C* 37: 5–8.

Kirja

- Zar JH (1984) *Biostatistical Analysis*. Prentice-Hall, New Jersey.
- Weste N & Eshragian K (1985) *Principles of CMOS VLSI Design – A System Perspective*. Addison-Wesley, Reading, p 50–55.

Kokousesitelmä

- Mitra SK (1991) Some unconventional signal processing applications of multirate techniques. *Proc. IEEE International Symposium on Circuits and Systems, Raffles City, Singapore*, 1: 13–16.

Artikkeli toimitetussa teoksessa

- Aliiev MR & Watson JKG (1985) Higher-order effects in the vibration-rotation spectra of semirigid molecules. In: Rao K N (ed) *Molecular Spectroscopy: Modern Research* 3: 1–67. Academic Press, Orlando.

- Bajcsy SF & Gupta A (1990) Segmentation versus object representation – are they separable?
In: Jain R & Jain A (eds) Analysis and Interpretation of Range Images. Springer-Verlag, Berlin, p 207–223.
- Hartley JT, Harker JO & Walsh DA (1980) Contemporary issues and new directions in adult development of learning and memory. In: Poon LW (ed) Aging in the 1980s. Psychological issues. American Psychological Association, Washington, DC. p 239–252.

Vastuuyhteisö

- Asumistaso: asuntoasiain vuosikirja (1991) Suomen Asuntoliitto, Helsinki, 72 p.
- Coffee drinking and cancer of the pancreas (1991) BMJ 219: 628–629.
- The Royal Mardsen Hospital Bone-Marrow Transplantation Team (1977) Failure of syngeneic bonemarrow graft without preconditioning in post-hepatitis marrow aplasia. Lancet 2: 742–744.
- Virginia Law Foundation (1987) The medical and legal implications of AIDS. Charlottesville: The Foundation.

Opinnäyte

- Toivola V (1988) Diabases in the Sonkajärvi - Varpaisjärvi area. (Sonkajärvi - Varpaisjärvi alueen diapaasit.) Unpublished MSc. thesis, Univ Helsinki, Dept Geology.
- Helaakoski T (1984) DNA:n spesifinen merkkkaus raskailla atomeilla. Pro gradu -tutkielma. Oulun yliopisto, biokemian laitos.

Abstrakti

- Fuhrman SA & Joiner KA (1987) Binding of the third component of complement C3 by Toxoplasma gondii (abstract). Clin Res 35: 475 A.

Patentti

- Harriet JF, Knight AR & McIntyre JS (1972) Dow Chemical Company, assignee. Epoxidation process. US patent 3.654.317.

Julkaisematon materiaali (painossa)

Lillywhite HB & Donald JA Pulmonary blood flow regulation in an aquatic snake. Science, in press.

(2) Tekstiviittaukset

Numeroviittausjärjestelmässä numeroidut viitteet merkitään luetteloon siinä järjestyksessä kuin ne esiintyvät tekstissä. Tällöin tekstissä käytetään numeroita viittaamaan lähde-tekseen. Numerot merkitään tieteenalakohtaisesti joko kaari- tai hakasuluissa (esim. Technica).

Esim.: Similar algorithms using the LMS criterion have been applied in image analysis applications by Meer *et al.* (22) and Roth & Levine (26).

(2) Lähdeluettelo

1. Paulsson M, Saladin K & Landwehr R (1988) Binding of Ca²⁺ influences susceptibility of laminin to proteolytic digestion and interactions between domain-specific laminin fragments Eur J Biochem 177: 477-481.
2. Becker LJ & Seligman C (1981) Welcome to the energy crisis. Journal of Social Issues 37(2): 1-7.
3. Paulsson M & Saladin K (1989) Mouse heart laminin: purification of the native oritein and structural comparison with Engelbreth-Holm-Swarm tumor laminin. J Biol Chem 264: 18726-18732.
4. Paulsson M, Deutzmann R, Timpl R, Dalzoppo D, Odermatt E & Engel J (1985) Evidence for coiled-coil α -helical regions in the long arm of laminin. EMBO J 4: 309-316.
5. Paulsson M (1992) Basement membrane proteins: structure, assembly and cellular interactions. Biochem Mol Biol 27: 93-127.

JULKAISEMISEEN JA KIRJOITTAMISEEN LIITTYVIÄ STANDARDEJA

Useimmat alaa koskevat ISO:n standardit sisältyvät teokseen *Documentation and information. ISO standards handbook 1*. Geneve 1988, 1021 s. Alan standardeja käsitellään myös kirjoituksessa Tirronen, K. 1985. Kirjoittamiseen ja julkaisemiseen liittyvät standardit, ss. 33-51 teoksessa Fogelberg, P. (toim.) *Tutkimusviestinnän opas*, Valtion koulu- ja tutkimuskeskus, Valtion painatuskeskus, Helsinki.

- ISO 4. 1984. Documentation - Rules for the abbreviation of title words and titles of publications. 5 s.
- ISO 9. 1986. Documentation - Transliteration of Slavic Cyrillic characters into Latin characters. 8 s.
- ISO 18. 1981. Documentation - Contents list of periodicals. 2 s.
- ISO 31-0. 1981. General principles concerning quantities, units and symbols. 13 s.
- ISO 214. 1976. Documentation - Abstracts for publications and documentation. 11 s.
- ISO 215. 1986. Documentation - Presentation of contributions to periodicals and other serials. 5 s.
- ISO 233. 1984. Documentation - Transliteration of Arabic characters into Latin characters. 7 s.
- ISO 259. 1984. Documentation - Transliteration of Hebrew characters into Latin characters. 8 s.
- ISO 639. 1988. Code for the representation of names of languages. 17 s.
- ISO 690. 1987. Documentation - Bibliographic references - Content, form and structure. 11 s.
- ISO 832. 1975. Documentation - Bibliographical references - Abbreviations of typical words. 38 s.
- ISO/R 843. 1968. International system for the transliteration of Greek characters into Latin characters. 3 s.
- ISO 999. 1975. Documentation - Index of a publication. 2 s.
- ISO 1000. 1981. SI units and recommendations for the use of their multiples and of certain other units. 14 s.
- ISO 1086. 1975. Documentation - Title-leaves of a book. 2 s.
- ISO 2108. 1978. Documentation - International standard book numbering (ISBN). 2 s.
- ISO 2145. 1978. Documentation - Numbering of divisions and subdivisions in written documents. 2 s.
- ISO 2384. 1977. Documentation - Presentation of translations. 4 s.
- ISO 3166. 1988. Codes for the representation of names of countries. 53 s.
- ISO 3297. 1986. Documentation - International standard serial numbering (ISSN). 4 s.
- ISO 5122. 1979. Documentation - Abstract sheets in serial publications. 5 s.
- ISO 5966. 1982. Documentation - Presentation of scientific and technical reports. 22 s.
- SFS 2300. 1984. Suuret ja yksiköt. Kansainvälinen mittayksikköjärjestelmä SI. 25 s.
- SFS 2324. 1972. Tekstivedoksen korjausluku. 4 s.
- SFS 2485. 1982. Asiakirjan perusrakenne. 3 s.
- SFS 2486. 1985. Lomakkeen perusrakenne. 8 s.
- SFS 2487. 1984. Järjestelmällinen konekirjoitus. 13 s.
- SFS 3100. 1980. Matemaattiset merkinnät. 12 s.
- SFS 3101. 1982. Suuret ja yksiköt. Yleiset periaatteet. 8 s.
- SFS 3496. 1976. Kirjan kansainvälinen standardinumerointi (ISBN) -järjestelmä. 3 s.
- SFS 3855. 1978. Tiivistelmien laatiminen ja käyttö. 11 s.
- SFS 4175. 1985. Numeroiden ja merkkien konekirjoitus. 13 s.
- SFS 4413. 1979. Raporttien, muistioiden ym. asiakirjojen bibliografinen kuvailu. 8 s.
- SFS 4414. 1980. Kirjojen nimiösvut. 10 s.
- SFS 4435. 1980. Kausijulkaisun kansainvälinen standardinumerointi. 4 s.
- SFS 4600. 1986. Aakkostaminen ja siihen liittyvä ryhmittely. 10 s.
- SFS 4900. 1983. Kyrillisten kirjainten translitterointi. 8 s.
- SFS 5342. 1992. Kirjallisuusviitteiden laatiminen. 20 s.